

اثر توسعه فن آوری های نوین بانکی بر ارتقای شمول مالی در ایران

اعظم احمدیان

مسعود نارنجی

زمستان ۱۴۰۱

9th Annual Conference on
Electronic Banking &
Payment Systems



شرکت ملی انفورماتیک



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران



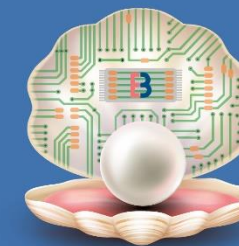
پژوهشکده پولی و بانکی
بناب مرکزی جمهوری اسلامی ایران



نهمین همایش سالانه
بانکداری الکترونیک
و نظام های پرداخت

(ارزش آفرینی دیجیتالی)

تهران، مرکز همایش های بین المللی برج میلاد - ۱ و ۲ اسفند ۱۴۰۱



فهرست مطالب

Fintech- A Catalyst for Financial Inclusion



• مقدمه

• فراگیری مالی و سیر تغییرات آن

• فین تک کلید موفقیت فراگیری مالی

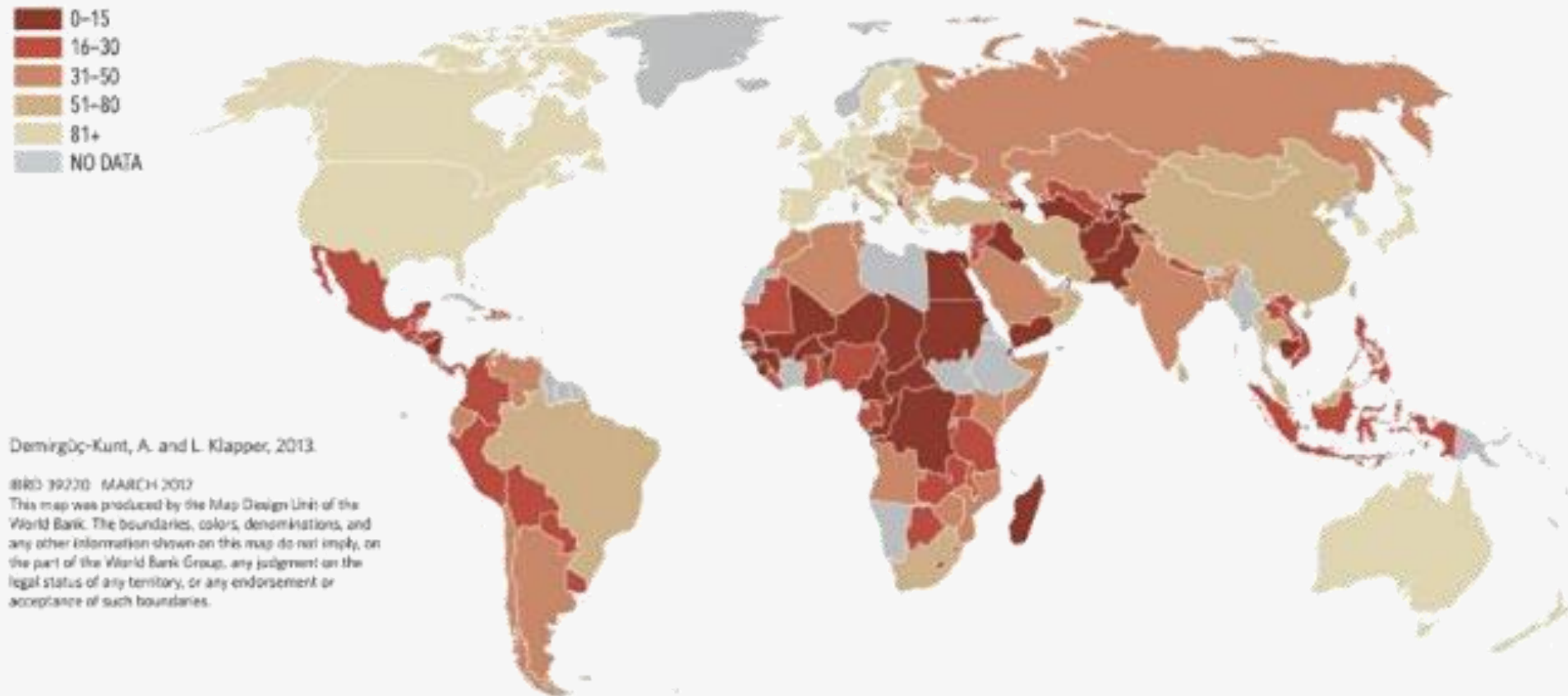
• نقاط تاریک

• راهکارها

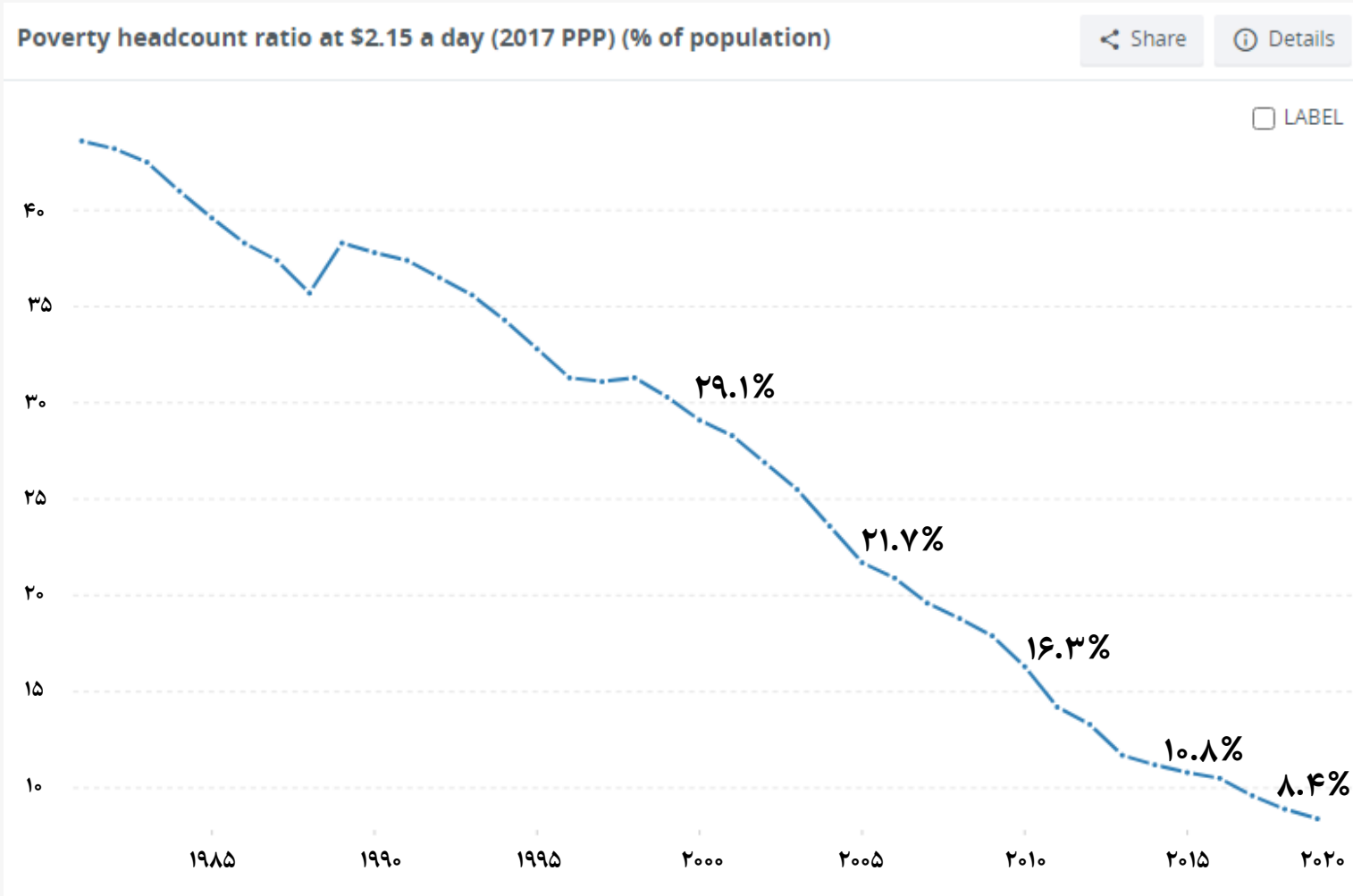


مقدمه

PREFACE



مقدمه - فقر مطلق (Extreme Poverty)



- بانک جهانی مدعی است بهترین ابزار برای کاهش فقر مطلق فراگیری مالی است.

- چشم‌انداز ۲۰۲۰ بانک جهانی دسترسی همگانی به خدمات مالی نام‌گذاری شده بود.



فراگیری مالی

FINANCIAL INCLUSION

• تعریف

- دسترسی راحت، مقرون به صرفه و برابر همه اقشار جامعه و کسب و کارها به خدمات مالی مانند حساب بانکی، وام، بیمه، کیف پول و ... است.

• هدف

- حذف موانع برای استفاده از خدمات مالی در بین کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی جامعه

• مزایا

- کاهش فقر و فاصله طبقاتی
- رشد تولید و اشتغال زایی
- رشد کسب و کارهای کوچک و متوسط
- کاهش فساد مالی
- بهبود فضای سرمایه گذاری

تعداد افراد بالغ (بالای ۱۵ سال) در دنیا که حساب بانکی ندارند ۱.۷ میلیارد نفر
تعداد افراد بالغ (بالای ۱۵ سال) در ایران که حساب بانکی ندارند ۳.۶۹ میلیون نفر



- سپرده بانکی
- اعتبار و وام
- بیمه
- سرمایه‌گذاری

Financial Inclusion 1.0

۱۹۷۰ میلادی - POC پرداخت تسهیلات به خانوارهای کم درآمد به عنوان یک مسئولیت اجتماعی

Financial Inclusion 2.0

۱۹۹۰ میلادی - توسعه موسسات کوچک از طریق اتوماسیون فرایندها و ارائه برخی خدمات خارج از شعبه

تکیه بر فیزیکی

Financial Inclusion 3.0

۲۰۰۹ میلادی - ارائه خدمات مالی غیرحضوری (در بستر تلفن همراه و اینترنت) به بخش‌های کم درآمد و SMEها از طریق فین تک‌ها

تکیه بر فین تک‌ها



صنعت فراگیری مالی



فراگیری مالی دیجیتال



- آسیب‌پذیری کمتر افراد از طریق امکان پس‌انداز و افزایش انعطاف‌پذیری و سرمایه‌گذاری در آموزش، بهداشت و کسب‌وکارهای خرد
- کارآمدتر کردن مدیریت زندگی روزمره از طریق خدمات غیرحضوری و انجام امور ضروری بدون اخذ مرخصی و ترک محل کار
- انتقال ریسک‌های مالی (محیطی یا اجتماعی) از افراد به سیستم مالی
- گسترش دسترسی به منابع مالی که از فعالیتهای اقتصادی واقعی حمایت می‌کند، به ویژه برای افراد و SMEها

Gateway to Financial Inclusion

How to get there?



What's needed to get there?

- Broader inclusion
- Customer-centered product innovation
- Financial capability
- Strong consumer protection
- Better financial infrastructure
- More & interoperable access points
- Enabling legal & regulatory frameworks
- Public & private sector commitment
- Open & balanced playing field



فناوری های نوین بانکی

FINANCIAL TECHNOLOGIES

• تعریف

- نوآوری‌های دگرگون‌کننده برای حل مسایل مالی مشتریان
- کارآمدتر، ارزان‌تر و کاربرپسندتر
- ارابه طیف وسیع‌تری از خدمات ابتکاری

• ویژگی‌ها

- ارابه خدمات مالی سنتی در بسترهای جدید
- ارابه خدمات مالی جدید (محصولات و بسته‌های پیشنهادی جدید)
- ارابه خدمات ترکیبی مالی و غیرمالی

- بهره‌گیری از آخرین پیشرفت‌های ICT
- خدمات و محصولات آن‌ها مبتنی بر نوآوری است
- تمرکز بر روی مشتری مداری است و در نتیجه چابکی در طراحی و عرضه محصولات و خدمات
- سهولت دسترسی (ارایه خدمت در هر زمان و هر مکان)

- **PayTech**
- **LendTech**
- **InsureTech**
- **WealthTech**

- پلتفرم رمیتنس Transfer Wise
- زمان انتقال: ۱۲ ثانیه در مقابل ۴ روز
- تعداد کاربران: ۴ میلیون نفر
- مبلغ جابجایی در سال: ۴ میلیارد دلار



26,000

fintechs
operating
internationally
in 2021



The global fintech landscape in numbers



\$156tn

expected in
cross-border
payments
by 2022

\$210bn

investment
in fintech
in 2021 alone



\$19.5bn

expected value
of RegTech
market by 2026



\$4tn

global e-commerce
estimated worth
by 2027 - up 50% from 2021



\$174bn

expected
spending
on cybersecurity by 2024



\$2bn

European digital
banking revenue
by 2026



30%

of banking
customers
used at least
one fintech
service in 2021



144%

fintech
investment
growth
from 2020 to 2021





نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی در ایران

IMPACT OF FINTECHS IN FINANCIAL INCLUSION

نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی

- گزارش مک‌کینزی در دنیا
 - فین تک‌ها می‌توانند دسترسی به حساب‌های مالی رسمی را به ۱.۶ میلیارد در جهان گسترش دهند.
 - افزایش تولید ناخالص داخلی اقتصادهای نوظهور به میزان ۶٪ تا سال ۲۰۲۵
- وضعیت اقتصادی ایران و گسترش فقر
 - تورم (تورم ۲ رقمی در ۴ دهه اخیر)
 - شکاف طبقاتی (شکاف درآمدی ۱۰۶ برابری بین بالاترین و پایین‌ترین طبقه)
 - رشد اقتصادی (صفر یا منفی در ایران در مقابل حدود ۳٪ در خاورمیانه و ۶.۴ درصد در دنیا)
 - بیکاری و تحصیلات (۶۰٪ جامعه بالای ۱۵ سال مشارکت اقتصادی ندارند، ۷۰٪ جامعه بیکاران رازنان تشکیل می‌دهند)

نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی - شاخص‌ها

- شاخص‌های دیجیتال در مقابل سنجه‌های سنتی
- دسترسی‌های مبتنی بر تلفن همراه و اینترنت
- جهش Leapfrogging
- پیشی گرفتن ضریب نفوذ تلفن همراه از خط ثابت و در نتیجه پیشی گرفتن خدمات همراه بانک از خدمات ATM و پوز فروشگاهی
- زیرساخت‌های فناوری در ایران
- ضریب نفوذ تلفن همراه ۱۵۵٪، ۱۳۱ میلیون خط تلفن همراه
- ضریب نفوذ اینترنت پهنای باند سیار ۱۱۰٪، ۸۲ میلیون نفر مشترک - در خاورمیانه ۶۷٪ و در کل دنیا ۵۶٪

نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی - ایران در مقایسه با سایر کشورها

کشور	درصد جمعیت دارای حساب بانکی (بالای ۱۵ سال)	درصد جمعیت وام‌گرفته از نهادهای مالی (بالای ۱۵ سال)	درصد جمعیت استفاده کننده از خدمات پرداخت دیجیتال (بالای ۱۵ سال)	درصد جمعیت دارای پس‌انداز در یک نهاد مالی (بالای ۱۵ سال)
ایران	۹۴	۲۷	۸۹	۲۶
ترکیه	۶۸	۴۲	۶۳	۲۲
عربستان	۷۱	۲۱	۶۱	۱۴
اندونزی	۴۸	۱۸	۳۴	۲۱
انگلیس	۹۶	۶۴	۹۵	۶۳

نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی - جنبه‌های تاریک

- سوء استفاده فین تک‌ها در صورت عدم وجود نظارت کافی
- انتقال ریسک به مشتریان کم‌بضاعت و توسعه محرومیت مالی به جای فراگیری مالی
- بیشتر شدن شکاف‌ها در صورت نبود استراتژی جامع
- شکاف جنسیتی (زنان و مردان): نگرش به تکنولوژی، مسایل فرهنگی، هنجارهای اجتماعی، عدم اعتماد به تکنولوژی
- شکاف طبقاتی (فقیر و غنی): جهت‌دار بودن الگوریتم‌های امتیازدهی برای افراد غنی‌تر و کسب اعتبار پایین برای افراد کم‌بضاعت
- شکاف سنی: عدم تمایل یا عدم توانایی افراد مسن در بهره‌گیری از تکنولوژی
- شکاف شهرنشینی (شهری و روستایی): افزایش شکاف طبقاتی به دلیل نبود سواد مالی و سواد دیجیتال در افراد روستانشین، عدم بلوغ پذیرش

نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی - نتیجه‌گیری و توصیه‌های سیاستی

- همبستگی مثبت فین تک‌ها با فراگیری مالی
- استفاده از شاخص‌های فراگیری مالی دیجیتال
- علیرغم کمک به فراگیری مالی فین تک‌ها نمی‌توانند به تنهایی شکاف‌ها را رفع کنند (شکاف جنسیتی، سن، طبقاتی، شهرنشینی)
- نیاز به تغییر نگرش، رفع هنجارهای اجتماعی
- ارتقاء سواد مالی، ارتقاء سواد دیجیتال و سطح پذیرش دیجیتال (کمپین‌های تشویقی، Go Digital سنگاپور)
- سیاستگذاری جامع توسط رگولاتوری‌ها


نقش فین تک‌ها در فراگیری مالی-نتیجه‌گیری و توصیه‌های سیاستی

- تلاش‌های غیرمتمرکز و بعضاً متناقض در دیجیتال‌سازی و گسترش فین تک‌ها
 - استراتژی هدفمند توسط رگولاتوری‌ها
- مشکلات زیرساختی و قانونی
 - رفع مشکلات زیرساختی مثل افزایش پهنای باند در مناطق دورافتاده
 - رفع موانع قانونی برای فعالیت گسترده‌تر فین تک‌ها
 - امکان همکاری بیشتر بانک‌ها و فین تک‌ها



از توجه شما سپاسگزارم

 mnarenji@outlook.com

 ۰۹۱۲۵۵۹۶۶۴۷